

LIFE08 NAT/CY/000453

**Αρχική Έκθεση
Καλύπτει τις δράσεις του προγράμματος από
01/01/2010 μέχρι 31/08/2010**

Ημερομηνία υποβολής της έκθεσης
30/09/2010

**Δημιουργία Δικτύου Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στην Κύπρο για τη Διατήρηση Ειδών
και Οικοτόπων Προτεραιότητας (PLANT-NET CY)**

Δεδομένα του Έργου

Περιοχή Έργου:	Λευκωσία, Κύπρος
Ημερομηνία Έναρξης του Έργου:	01/01/2010
Ημερομηνία Ολοκλήρωσης Έργου:	30/06/2013 Ημερομηνία Παράτασης: -
Συνολικός Προϋπολογισμός:	€ 1.547.297
Συμμετοχή ΕΕ:	€ 1.070.265
(%) των επιλέξιμων δαπανών:	69,17%

Δεδομένα Δικαιούχου

Όνομα Δικαιούχου:	Τμήμα Περιβάλλοντος, Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
Υπεύθυνος Επικοινωνίας:	κα. Χριστίνα Πανταζή
Ταχυδρομική Διεύθυνση:	Λεωφ. 28 ^{ης} Οκτωβρίου, 20-22, 2414 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
Τηλέφωνο:	(00357) 22408922
Τηλεομοιότυπο:	(00357) 22774945
Ηλεκτρονική Διεύθυνση	cpantazi@environment.moa.gov.cy
Ιστοσελίδα Έργου	http://www.plantnet.org.cy/

Πίνακας περιεχομένων

1. Συνοπτική παρουσίαση	3
1.1. Γενική πρόοδος	3
1.2. Εκτίμηση για το κατά πόσον οι στόχοι του έργου και του προγράμματος εργασίας εξακολουθούν να είναι βιώσιμοι.....	3
1.3. Προβλήματα που προέκυψαν	3
2. Διοικητικό μέρος	4
2.1. Περιγραφή της Διαχείρισης του Έργου	4
2.2. Οργανόγραμμα της ομάδας έργου και της δομής διαχείρισης του έργου	4
2.3. Κατάσταση των συμφωνιών εταιρικής σχέσης (συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας υπογραφής) και βασικό περιεχόμενο.....	5
3. Τεχνικό μέρος	6
3.1. Δράσεις.....	6
3.1.1. Δράση Α.1: Καταγραφή των θέσεων των υπό μελέτη ειδών/οικοτόπων και καθορισμός των ορίων των ΜΑΦ	6
3.1.2. Δράση Α.2: Λεπτομερής χαρτογράφηση των ΜΑΦ	7
3.1.3. Δράση Α.3: Προετοιμασία των Σχεδίων Παρακολούθησης για κάθε ΜΑΦ	7
3.1.4. Δράση Α.4: Προετοιμασία των Διαχειριστικών Σχεδίων για κάθε ΜΑΦ	8
3.1.5. Δράση Α.5: Εκτίμηση της γενετικής ποικιλότητας και της δομής του πληθυσμού για καθένα από τα 5 υπό μελέτη είδη προτεραιότητας και για το <i>Cedrus brevifolia</i>	8
3.1.6. Δράση Α6: Αξιοποίηση των εμπειριών άλλων Ευρωπαϊκών χωρών που υιοθέτησαν την προσέγγιση ΜΑΦ	10
3.1.7. Δράση Γ.1: Εγκατάσταση των ΜΑΦ στο πεδίο.....	10
3.1.8. Δράση Γ.2: Εγκατάσταση των μόνιμων επιφανειών παρακολούθησης.....	10
3.1.9. Δράση Γ.3: Παρακολούθηση των ΜΑΦ.....	11
3.1.10. Δράση Γ.4: Εφαρμογή μέτρων διατήρησης εντός των ΜΑΦ	11
3.1.11. Δράση Γ.5: Εμπλουτισμός των πληθυσμών των υπό μελέτη ειδών.....	11
3.1.12. Δράση Γ.6: Αξιοποίηση των υφιστάμενων Βοτανικών Κήπων του Τμήματος Δασών για την εκτός τόπου διατήρηση των υπό μελέτη ειδών	11
3.1.13. Δράση Γ.7: Συλλογή και αποθήκευση σπερμάτων των υπό μελέτη ειδών στην τράπεζα σπερμάτων του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών για την εκτός τόπου διατήρησή τους.....	11
3.1.14. Δράση Γ.8: Φύλαξη των ΜΑΦ.....	11
3.1.15. Δράση Δ.1: Ενημερωτική εκστρατεία, διοργάνωση συναντήσεων εργασίας, σεμιναρίων και συνεδρίων, παραγωγή ενημερωτικού υλικού	12
3.1.16. Δράση Δ.2: Τεχνικές εκδόσεις, δημιουργία ιστοσελίδας, παραγωγή ψηφιακών δίσκων, εκλαϊκευμένη αναφορά.....	13
3.1.17. Δράση Δ.3: Λειτουργία Κέντρων Πληροφόρησης εντός τριών Βοτανικών Κήπων	13
3.1.18. Δράση Δ.4: Ετοιμασία και δημοσίευση ενός βιβλίου για τις εμπειρίες στα ΜΑΦ	13
3.1.19. Δράση Ε.1: Διαχείριση έργου.....	14
3.1.20. Δράση Ε.2: Παρακολούθηση έργου	15
3.1.21. Δράση Ε.3: Λειτουργία της Επιστημονικής Επιτροπής	15
3.1.22. Δράση Ε.4: Λειτουργία του Συμβουλίου Ενδιαφερόμενων Φορέων	15
3.1.23. Δράση Ε.5: Δικτύωση με άλλα έργα	16
3.2. Διαθεσιμότητα των κατάλληλων αδειών και εγκρίσεων.	16
3.3. Προβλεπόμενη πρόοδος μέχρι την επόμενη έκθεση.	16

4. Οικονομικό μέρος	17
4.1. Εφαρμογή του λογιστικού συστήματος.	17
4.2. Συνεχιζόμενη διαθεσιμότητα της συγχρηματοδότησης.	18
4.3. Δαπάνες.	18
5. Παραρτήματα (Annexes)	19

Λίστα συντομογραφιών

ΕΕΕ: Επιστημονική Επιτροπή Έργου
ΕΥΕ: Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
ΜΑΦ: Μικρο-Αποθέματα Φυτών
ΟΔΕ: Ομάδα Διαχείρισης Έργου
ΟιΔΕ: Οικονομικός Διαχειριστής Έργου
ΟΠΟΟΚ: Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων Κύπρου
ΣΔ: Συντονιστής Δικαιούχος (Τμήμα Περιβάλλοντος)
ΣΕΦ: Συμβούλιο Ενδιαφερόμενων Φορέων
ΦΠΑ: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
ΥΔΕ: Υπεύθυνος Διαχείρισης Έργου
UNDP-ACT: United Nations Development Programme - Action for Cooperation and Trust

1. Συνοπτική παρουσίαση

1.1. Γενική πρόοδος

Ο στόχος του έργου «Δημιουργία Δικτύου Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στην Κύπρο για τη Διατήρηση Ειδών και Οικοτόπων Προτεραιότητας» (ακρωνύμιο PLANT-NET CY) είναι η βελτίωση της κατάστασης διατήρησης τεσσάρων φυτικών ειδών προτεραιότητας της Κυπριακής χλωρίδας (*Arabis kennedyae, **Astragalus macrocarpus* subsp. *lefkarensis*, **Centaurea akamantis* και *Ophrys kotschy) και δύο τύπων οικοτόπων προτεραιότητας (9590 *Δάση *Cedrus brevifolia* -*Cedrosetum brevifoliae*- και 9390 *Θαμνώνες και δασικές συστάδες της *Quercus alnifolia*), που βρίσκονται σε περιοχές του δικτύου Natura 2000. Η επίτευξη του στόχου αυτού επιδιώκεται μέσα από την εγκατάσταση, παρακολούθηση και διαχείριση ενός δικτύου πέντε Μικρο-Αποθέματα Φυτών (ΜΑΦ).

Από την έναρξη του έργου μέχρι σήμερα (01/01/2010 – 31/08/2010), τροχοδρομήθηκαν και υλοποιήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες εργασίες με βάση την πρόταση έργου, οι οποίες έχουν διασφαλίσει την ομαλή έναρξη και έως τώρα εφαρμογή του, με κυριότερες: (1) Την πλήρωση των νέων θέσεων εργασίας που προβλέπονταν μέσα από την πρόταση του έργου, (2) Τη σύνταξη και υπογραφή από μέρους των εταίρων του Συμφωνητικού Εταιρικής Σχέσης (Partnership Agreement), (3) Την παραλαβή της πρώτης προχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από τον Συντονιστή Δικαιούχο (ΣΔ) και την κατανομή της στους δικαιούχους, (4) Τη διεξαγωγή όλων των νόμιμων διαδικασιών για την προμήθεια - αγορά του εξοπλισμού του έργου, όπως αυτές ορίζονται μέσα από τις διατάξεις του LIFE, την εθνική νομοθεσία και τους εσωτερικούς κανονισμούς του κάθε δικαιούχου. Ο παραληφθείς εξοπλισμός τέθηκε σε άμεση λειτουργία, σύμφωνα με τα εγχειρίδια των κατασκευαστριών εταιρειών, για τους σκοπούς του έργου, (5) Τη διεξαγωγή σειράς συναντήσεων μεταξύ εκπροσώπων των εταίρων, για τον καλύτερο συντονισμό των δράσεων του έργου καθώς και τον καλύτερο οικονομικό έλεγχο του, (6) Τη σύσταση των ομάδων και επιτροπών που προβλέπονται μέσα από την πρόταση (Δράσεις E.3 και E.4) για την ομαλή διεκπεραίωση του έργου και (7) Την έναρξη υλοποίησης (ή και ολοκλήρωσης) διαφόρων Δράσεων (βλ. Τεχνικό Μέρος, #4.1).

1.2. Εκτίμηση για το κατά πόσον οι στόχοι του έργου και του προγράμματος εργασίας εξακολουθούν να είναι βιώσιμοι

Η έως τώρα υλοποίηση των προβλεπόμενων στην πρόταση έργου δραστηριοτήτων, εντός των προκαθορισμένων χρονοδιαγραμμάτων και στο προβλεπόμενο επίπεδο ποιότητας (βλ. Τεχνικό Μέρος, #4.1), οδηγεί στην ασφαλή εκτίμηση ότι οι στόχοι που τέθηκαν στα πλαίσια του έργου αυτού είναι υλοποιήσιμοι και βιώσιμοι.

1.3. Προβλήματα που προέκυψαν

Παρά τη μέχρι τώρα θετική έκβαση του έργου, προέκυψαν ορισμένες δυσκολίες, οι οποίες όμως ξεπεράστηκαν χωρίς να έχουν επηρεάσει ουσιαστικά την πορεία υλοποίησής του. Οι δυσκολίες αυτές παρουσιάζονται αναλυτικά στο Τεχνικό Μέρος. Επιγραμματικά, οι δυσκολίες αφορούν: (i) Τη μη έγκαιρη υλοποίηση, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του έργου, των συναντήσεων εργασίας με τις κοινότητες (Δράση Δ.1), (ii) Την ανάγκη για τροποποίηση του αρχικού σχεδιασμού ως προς την οριοθέτηση του ΜΑΦ στην περιοχή Ασγάτας (Δράση Α.1), (iii) Τις πρακτικές δυσκολίες για αγορά υπηρεσιών από τον ΣΔ για υλοποίηση δραστηριοτήτων των Δράσεων E.1 και E.5, που οδήγησε στην ανάγκη μεταφοράς

της ευθύνης υλοποίησης των συγκεκριμένων εργασιών καθώς και του αντιστοίχου χρηματικού ποσού της εργασίας στο Πανεπιστήμιο Frederick, (iv) Τον επαναπροσδιορισμό των εργασιών που θα υλοποιηθούν από το United Nations Development Programme - Action for Cooperation and Trust (UNDP-ACT) στα πλαίσια της Δράσης Δ.1 και την ανάγκη μεταφοράς της ευθύνης υλοποίησης των συγκεκριμένων εργασιών στο Πανεπιστήμιο Frederick.

Η Ομάδα Διαχείρισης Έργου (ΟΔΕ), σε συνεργασία με όλους τους δικαιούχους έχει προχωρήσει στη ρύθμιση και στην επίλυση όλων των πιο πάνω προβλημάτων (βλ. Τεχνικό Μέρος, #3.1). Η επίλυση των προβλημάτων αυτών είχε ως αποτέλεσμα να μην μεταβληθεί το αρχικό χρονοδιάγραμμα του έργου, ούτε και οι συμβατικές υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί σε σχέση με την ολοκληρωμένη υλοποίησή του.

2. Διοικητικό μέρος

2.1. Περιγραφή της Διαχείρισης του Έργου

Μέσα από την πρόταση του έργου καθορίζεται η διαδικασία «Διαχείρισης του Έργου». Συγκεκριμένα, η πρόταση προβλέπει τη σύσταση τριών επιτροπών/ομάδων: (i) Ομάδα Διαχείρισης του Έργου (ΟΔΕ), (ii) Συμβούλιο Ενδιαφερόμενων Φορέων (ΣΕΦ) και (iii) Επιστημονική Επιτροπή του Έργου (ΕΕΕ) (βλ. Τεχνικό Μέρος, #3.1). Αυτές οι επιτροπές/ομάδες έχουν συγκροτηθεί και λειτουργούν από την έναρξη του έργου, αποσκοπώντας στον καλύτερο συντονισμό και την ομαλή υλοποίησή του. Η ΟΔΕ είναι υπεύθυνη για την ορθή διαχείριση του έργου, εξασφαλίζοντας την αποτελεσματική επικοινωνία και το συντονισμό μεταξύ των εταίρων. Η συνεργασία μεταξύ των μελών της Ομάδας είναι συνεχής (προσωπικές και τηλεφωνικές συναντήσεις και ηλεκτρονική αλληλογραφία), ενώ για τον καλύτερο συντονισμό του έργου έχουν διοργανωθεί δυο διευρυμένες συναντήσεις μεταξύ των τοπικών εταίρων, κατά τις οποίες συζητήθηκε η πορεία υλοποίησης του έργου και η διαδικασία επίλυσης τυχόν προβλημάτων καθώς και ο προγραμματισμός και συντονισμός των επόμενων εργασιών. Επίσης μέσα από σειρά συναντήσεων ο Οικονομικός Διαχειριστής Έργου (ΟιδΕ) παρουσίασε και επεξήγησε στους εταίρους τις απαραίτητες πληροφορίες και οδηγίες για την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του έργου (βλ. Οικονομικό Μέρος, #4). Ο Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου (ΕΥΕ) και ο Υπεύθυνος Διαχείρισης Έργου (ΥΔΕ) έχουν συνεχή επικοινωνία τόσο μεταξύ τους όσο και με άλλους συμμετέχοντες στο έργο για τον καλύτερο συντονισμό του έργου.

Στα πλαίσια λειτουργίας του ΣΕΦ, διεξήχθη μια συνάντηση στα γραφεία του ΣΔ στις 05/03/2010, ενώ μια συνάντηση διεξήχθη μεταξύ των μελών της ΕΕΕ (στα γραφεία του ΣΔ στις 13/04/2010). Με τη συνάντηση του ΣΕΦ, έγινε δυνατή η προώθηση των στόχων και σκοπών του έργου προς άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, τις τοπικές κοινωνίες και το ευρύ κοινό. Επίσης, δόθηκε η δυνατότητα να συζητηθούν προβλήματα που προέκυψαν από τη μέχρι τώρα πορεία του έργου και να αναζητηθούν τρόποι επίλυσής τους.

2.2. Οργανόγραμμα της ομάδας έργου και της δομής διαχείρισης του έργου

Το οργανόγραμμα της ομάδας έργου και η δομή διαχείρισης του έργου έχουν αναπτυχθεί πλήρως, όπως προβλέπεται στην πρόταση.

Η δομή διαχείρισης του έργου διακρίνεται σε τρία επίπεδα τα οποία είναι συνδεδεμένα μεταξύ τους με ένα αμφίδρομο κανάλι επικοινωνίας. Τα επίπεδα αυτά είναι:

- **Συμβουλευτικό επίπεδο** – Καλύπτεται από την ΕΕΕ (Δράση Ε.3) και το ΣΕΦ (Δράση Ε.4). Οι ομάδες αυτές έχουν σαν κύριο στόχο την ενίσχυση της επιστημονικής

στήριξης του έργου, και τη σύνδεσή του με κάθε φορέα που πιθανό να ενδιαφέρεται ή να εμπλέκεται στην αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του.

- **Επίπεδο Εφαρμογής** – Σε αυτό το επίπεδο εμπλέκονται οι φορείς που συμμετέχουν στο έργο, έχοντας ως στόχο την διεκπεραίωση των εργασιών που προβλέπονται στις διάφορες Δράσεις του.
- **Επίπεδο Διάδοσης και Ευαισθητοποίησης** – Στο επίπεδο αυτό οι δράσεις, αλλά και οι εργασίες των εμπλεκόμενων φορέων αποσκοπούν στη διάχυση των στόχων και αποτελεσμάτων του έργου, στις τοπικές κοινωνίες που έχουν άμεσο ενδιαφέρον για το έργο, στο ευρύ κοινό, καθώς και στην επιστημονική κοινότητα.

Η καθημερινή διαχείριση και ο συντονισμός των δραστηριοτήτων του έργου διεκπεραιώνεται από την ΟΔΕ. Η ΟΔΕ αποτελείται από τους:

- (i) κα Χριστίνα Πανταζή - Επικεφαλής ΟΔΕ (Λειτουργός Περιβάλλοντος Α', Επικεφαλής Τομέα Φύσης, Τμήμα Περιβάλλοντος, Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος – Ανάδοχος φορέας),
- (ii) Δρα Κώστα Καδή - ΕΥΕ (Αν. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Frederick, Διευθυντής της Μονάδας Διατήρησης της Φύσης του Πανεπιστημίου Frederick)
- (iii) Δρα Νικόλα – Γιώργο Ηλιάδη - ΥΔΕ
- (iv) κ. Χαράλαμπο Παναγιώτου - ΟΙΔΕ

Μεταξύ των μελών της ΟΔΕ υπάρχει συνεχής συνεργασία, με απώτερο σκοπό τον καλύτερο συντονισμό ως προς τη συνολική διαχείριση του έργου και την παρακολούθηση και αξιολόγηση της προόδου των δράσεών του. Επιπρόσθετα, η λειτουργία της ΟΔΕ εξασφαλίζει την αποτελεσματική επικοινωνία και το συντονισμό μεταξύ των συνεργαζόμενων φορέων.

2.3. Κατάσταση των συμφωνιών εταιρικής σχέσης (συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας υπογραφής) και βασικό περιεχόμενο.

Το νομικό πλαίσιο συνεργασίας και υλοποίησης του έργου, μεταξύ των συνεργαζόμενων φορέων του έργου και του ΣΔ διασφαλίζεται μέσα από το «Συμφωνητικό Εταιρικής Σχέσης» (Partnership agreement) που υπογράφηκε μεταξύ των συνεργαζόμενων φορέων με τον ΣΔ του έργου. Ο ΣΔ υιοθέτησε για τους σκοπούς του έργου το έντυπο «Κατευθυντήριες γραμμές για συμφωνίες εταιρικής σχέσης» (LIFE+ 2007 Guidelines to Partnership agreements), που είναι διαθέσιμο στην επίσημη ιστοσελίδα του προγράμματος LIFE. Το συμφωνητικό υπογράφηκε από όλους τους εταίρους στις 03/03/2010 (Παράρτημα 1Α), εκτός από την διεύθυνση του UNDP-ACT. Το νομικό πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ του UNDP-ACT και του έργου διασφαλίζεται μέσα από το “Pledging Letter” που υπογράφηκε επίσης στις 03/03/2010 (Παράρτημα 1Α), μεταξύ της διεύθυνσης του UNDP-ACT και του ΣΔ του έργου και της τροποποίησης του η οποία υπογράφηκε στις 28/09/2010 (Παράρτημα 1Β). Το “Pledging Letter” αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του «Συμφωνητικού Εταιρικής Σχέσης» που υπογράφηκε από το σύνολο των εταίρων. Η υπογραφή του συγκεκριμένου εγγράφου με το UNDP-ACT κρίθηκε απαραίτητη, λαμβάνοντας υπόψη τους τυποποιημένους διεθνείς όρους λειτουργίας που έχει το UNDP-ACT (διεθνής φορέας) και το πλαίσιο των συμφωνιών που μπορεί να συνάψει. Σημειώνεται ότι στο υπό αναφορά έγγραφο το UNDP-ACT περιλαμβάνουν και πρόνοια για παραχώρηση προς το έργο εργαστηριακού χώρου και εξοπλισμού, πέρα από τις συμβατικές τους υποχρεώσεις, όπως αυτές προβλέπονταν στην πρόταση του έργου. Τα εργαστήρια και ο εξοπλισμός ήδη χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς υλοποίησης εργασιών του έργου.

Η μικρή καθυστέρηση υπογραφής των συμφωνητικών, δεν είχε καμία επίπτωση στην ομαλή υλοποίηση του έργου, αφού οι δικαιούχοι προχώρησαν εξ' αρχής στην υλοποίηση των συμβατικών τους υποχρεώσεων.

3. Τεχνικό μέρος

Βάση για την υλοποίηση των στόχων του έργου, αποτελεί η υιοθέτηση της προσέγγισης των ΜΑΦ. Τα ΜΑΦ είναι μια σχετικά πρόσφατη και καινοτόμος προσέγγιση που προβλέπει την παρακολούθηση, διαχείριση και διατήρηση μικρών τεμαχίων γης (συνήθως μικρότερης των 20 ha) που φιλοξενούν πληθυσμούς ενδημικών, σπάνιων και απειλούμενων ειδών. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή των τεμαχίων αυτών αποτελεί η μεγάλη χλωριδική τους αξία, ως προς την ποικιλότητα, τον ενδημισμό και τη σπανιότητα των ειδών που φιλοξενούν. Η προσέγγιση των ΜΑΦ αναπτύχθηκε για πρώτη φορά γύρω στο 1990 στην Ισπανία από την ομάδα του Δρος Emilio Laguna και τέθηκε σε εφαρμογή το 1994, στο πλαίσιο ενός έργου LIFE. Η προσέγγιση των ΜΑΦ αποτελεί σήμερα μία από τις πιο αποτελεσματικές πρακτικές για τη διατήρηση της ποικιλότητας των φυτών σε μικρής έκτασης περιοχές. Σήμερα, χώρες της Ευρώπης έχουν υιοθετήσει την προσέγγιση των ΜΑΦ με σκοπό την: (i) προστασία επιλεγμένων τμημάτων των πληθυσμών ενδημικών, σπάνιων και απειλούμενων ειδών και (ii) εγκατάσταση ενός συστήματος διαρκούς παρακολούθησής τους. Ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο ΜΑΦ, μπορεί να θεωρηθεί ως συμπληρωματικό εργαλείο σε σχέση με τη διαχείριση των «μεγάλων περιοχών προστασίας», οι οποίες αποτελούν το Πανευρωπαϊκό Δίκτυο Natura 2000.

3.1. Δράσεις

3.1.1. Δράση Α.1: Καταγραφή των θέσεων των υπό μελέτη ειδών/οικοτόπων και καθορισμός των ορίων των ΜΑΦ

Η πρώτη προπαρασκευαστική δράση του έργου ολοκληρώθηκε εντός του προβλεπόμενου από την πρόταση χρονοδιαγράμματος (Ιανουάριος 2010 - Ιούνιος 2010). Συμβατική υποχρέωση του έργου μέσα από τη δράση αυτή ήταν η υλοποίηση και ετοιμασία δυο παραδοτέων: (i) Δημιουργία Βάσης Δεδομένων [Παραδοτέο - “Database with data gathered through the inventory of the localities of targeted species/habitats” (Παράρτημα 2)] και (ii) Αποτύπωση σε κλίμακα 1:5000 έγχρωμων χαρτών με τα ακριβή όρια των ΜΑΦ [(Παραδοτέο - “Five 1:5000 scale maps (one for each PMR) with the exact boundaries of the micro-reserves (Παράρτημα 3)].

Για την υλοποίηση της δράσης αυτής πραγματοποιήθηκαν σειρά επισκέψεων στο πεδίο, μέσα από τις οποίες αναζητήθηκαν οι θέσεις των υπό μελέτη ειδών και οικοτόπων. Τα όρια κάθε ΜΑΦ έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με την πρόταση του έργου. Αναλυτικά:

- **Arabis kennedyae*: Εντοπίστηκαν και χαρτογραφήθηκαν τέσσερις θέσεις εμφάνισης του είδους εντός των ορίων της περιοχής Natura 2000 (Κοιλάδα Κέδρων – Κάμπος - CY2000008). Οι θέσεις αυτές επιδιώχθηκε να συμπεριληφθούν εντός των ορίων του ΜΑΦ, καλύπτοντας έτσι το 1/3 του συνολικού πληθυσμού του είδους, που απαντά στο νησί. Μια από αυτές τις θέσεις **αποτελεί νέα θέση καταγραφής του είδους** στην περιοχή και ως εκ τούτου το έργο έχει συμβάλει στην πληρέστερη γνώση της πληθυσμιακής κατανομής του είδους

*Astragalus macrocarpus subsp. lefkarensis: Εξετάστηκαν τέσσερις θέσεις εμφάνισης του είδους εντός των ορίων της περιοχής Natura 2000, Ασγάτα - CY5000007. Παρότι οι τρεις από τις τέσσερις αυτές θέσεις χαρακτηρίζονταν από ικανοποιητικό αριθμό ατόμων και ικανοποιητικά ποιοτικά χαρακτηριστικά (π.χ. προσβασιμότητα, σύνθεση βλάστησης κτλ) εντούτοις ήταν τεμάχια ιδιωτικής ιδιοκτησίας. Το γεγονός αυτό ήταν ο κύριος λόγος που οδήγησε στην επιλογή του τέταρτου τεμαχίου για την εγκατάσταση του ΜΑΦ. Το τεμάχιο αυτό, παρά τη μικρή του έκταση και το μικρό αριθμό φυτών του υπό μελέτη υποείδους που φιλοξενεί, αποτελεί χαλίτικη (δημόσια) γη, παρέχοντας τη δυνατότητα για απρόσκοπτη εφαρμογή των δράσεων του έργου. Το κρατικό αυτό τεμάχιο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί

και να λειτουργήσει ως πυρήνας εφαρμογής των δραστηριοτήτων του έργου και ενίσχυσης του πληθυσμού του υποείδους στην ευρύτερη περιοχή. Σημειώνεται ότι, οι συντελεστές του έργου έχουν παράλληλα προχωρήσει και σε διερεύνηση του ενδεχομένου εξασφάλισης απρόσκοπτης πρόσβασης σε μεγαλύτερο ιδιωτικό τεμάχιο, που φιλοξενεί σημαντικό αριθμό ατόμων του υπό μελέτη taxon και γειτνιάζει με το χαλίτικο στο οποίο επικεντρώνονται οι δραστηριότητες του έργου (βλ. χάρτη «Χάρτης του Μικρο-Αποθέματος Φυτού **Astragalus macrocarpus* subsp. *lefkarensis*», Παράρτημα 3). Εάν οι προσπάθεια αυτή καρποφορήσει, τότε οι δραστηριότητες του έργου θα επεκταθούν αυτόματα και στο τεμάχιο αυτό.

- **Centaurea akamantis*: Αναζητήθηκαν και εντοπίστηκαν οι δυο μοναδικές γνωστές θέσεις στις οποίες απαντά το είδος. Οι θέσεις αυτές βρίσκονται εντός των ορίων της προτεινόμενης περιοχής Natura 2000, Ακάμας – CY4000010. Τα όρια του ΜΑΦ καθορίστηκαν στη θέση «Φαράγγι του Άβακα», στην οποία απαντά το 90% του συνολικού πληθυσμού του είδους.

- *Oprhys kotshyi: Εξετάστηκαν τρεις θέσεις του είδους εντός της προκαθορισμένης περιοχής Natura 2000, Μιτσερό – CY2000003, στην οποία φιλοξενείται ο μεγαλύτερος υποπληθυσμός του υπό μελέτη είδους. Η θέση στην οποία καταγράφηκε η μεγαλύτερη ομάδα ατόμων στην περιοχή καθορίστηκε ως ΜΑΦ.

- 9590 **Δάση Cedrus brevifolia (Cedrosetum brevifoliae)*: Για τον τύπο οικοτόπου 9590* μελετήθηκε η ευρύτερη εξάπλωσή του εντός των ορίων της περιοχής Natura 2000, Κοιλάδα Κέδρων – Κάμπος - CY2000008. Σύμφωνα και με την πρόταση του έργου, η εγκατάσταση ΜΑΦ για τον οικοτόπο 9590* έλαβε επίσης υπόψη και την παρουσία του είδους *Arabis kennedyae. Το ΜΑΦ εγκαταστάθηκε στην περιοχή Τριπύλου.

- 9390 **Θαμνώνες και δασικές συστάδες της Quercus alnifolia* – για τον οικοτόπο αυτό μελετήθηκαν τρεις περιοχές εμφάνισής του εντός της περιοχής Natura 2000, Κοιλάδα Κέδρων – Κάμπος - CY2000008.

Οι προτεινόμενες περιοχές για την εγκατάσταση των ΜΑΦ καθώς και τα όριά τους εγκρίθηκαν ομόφωνα από την ΕΕΕ (Πρώτη συνεδρίαση, Απρίλιος 2010), ενώ εξασφάλισαν και τη σύμφωνη γνώμη των τοπικών αρχών στις κοινότητες/δήμους που γειτνιάζουν με τις περιοχές εγκατάστασης των ΜΑΦ (βλ. Δράση Δ.1).

Για την κατασκευή των χαρτών χρησιμοποιήθηκε το σύστημα προβολής UTM 36N και το γεωδαιτικό σύστημα αναφοράς WGS84.

Ο βασικός εξοπλισμός που προβλεπόταν για τη δράση αυτή αποκτήθηκε εμπρόθεσμα (Παράρτημα 4) και τέθηκε άμεσα προς χρήση για τις ανάγκες του έργου.

3.1.2. Δράση Α.2: Λεπτομερής χαρτογράφηση των ΜΑΦ

Η δράση αυτή ξεκίνησε στις 24 Φεβρουαρίου 2010, παρότι προβλεπόταν να ξεκινήσει τέσσερις μήνες αργότερα (Ιούνιος 2010). Η έναρξη της δράσης ενωρίτερα, αποσκοπούσε στην πληρέστερη καταγραφή των τύπων οικοτόπων και ειδών που απαντούν εντός των ΜΑΦ, για μεγαλύτερη χρονική περίοδο από αυτή που οι συμβατικές υποχρεώσεις του έργου καθόριζαν. Οι καταγραφές – εργασίες αυτές συνδυάστηκαν με επισκέψεις που έγιναν στα ΜΑΦ, στα πλαίσια διεκπεραίωσης άλλων εργασιών. Η δράση αναμένεται ότι θα ολοκληρωθεί εντός του προκαθορισμένου χρονικού διαστήματος (Δεκέμβριος 2010).

Για την κατασκευή των χαρτών θα χρησιμοποιηθεί το σύστημα προβολής UTM 36N και το γεωδαιτικό σύστημα αναφοράς WGS84.

Ο βασικός εξοπλισμός που προβλεπόταν για τη δράση αυτή έχει αποκτηθεί (Παράρτημα 4) εμπρόθεσμα και τέθηκε άμεσα προς χρήση για τις ανάγκες του έργου.

3.1.3. Δράση Α.3: Προετοιμασία των Σχεδίων Παρακολούθησης για κάθε ΜΑΦ

Η δράση ξεκίνησε τον Ιανουάριο 2010 και θα ολοκληρωθεί το Δεκέμβριο 2010, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που προβλεπόταν στην πρόταση. Το πρώτο προσχέδιο του Σχεδίου

Παρακολούθησης ετοιμάστηκε και παρουσιάστηκε στην πρώτη συνάντηση της ΕΕΕ. Από τη συνάντηση αυτή προέκυψε η τελική μορφή της δομής των Σχεδίων Παρακολούθησης. Το Σχέδιο Παρακολούθησης για κάθε ΜΑΦ διαρθρώνεται σε τέσσερα κεφάλαια που περιλαμβάνουν τις εξής ενότητες: (1) Περιγραφή του ΜΑΦ του υπό μελέτη είδους/οικοτόπου (χωροθέτηση, συνθήκες οικοτόπου και καθεστώσ διαχείρισης), (2) Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του υπό μελέτη είδους/οικοτόπου (γεωγραφική και χωρική κατανομή, μέγεθος πληθυσμού, αναπαραγωγική βιολογία, ενδιαίτημα, απειλές), (3) Σχέδιο Παρακολούθησης του υπό μελέτη είδους/οικοτόπου, χαρτογράφηση-γεωγραφική κατανομή εντός ΜΑΦ, μέγεθος υποπληθυσμού είδους/οικοτόπου εντός ΜΑΦ, αναπαραγωγική ικανότητα, ενδιαίτημα, γενετική δομή και ποικιλομορφία, απειλές είδους εντός ΜΑΦ, διαχειριστικά μέτρα, ανάλυση βιωσιμότητας υποπληθυσμού, τιμές κατωφλίου) και (4) Ενδιαφέροντα φυτικά taxa και τύποι οικοτόπων στο ΜΑΦ (απογραφή χλωρίδας, χαρτογράφηση τύπων οικοτόπων). Τα πέντε Σχέδια Παρακολούθησης (ένα για κάθε ΜΑΦ) θα είναι το κύριο παραδοτέο της δράσης.

3.1.4. Δράση A.4: Προετοιμασία των Διαχειριστικών Σχεδίων για κάθε ΜΑΦ

Η δράση ξεκίνησε τον Ιανουάριο 2010 με την έναρξη της συλλογής της σχετικής βιβλιογραφίας και δεδομένων πεδίου. Το πρώτο προσχέδιο Διαχειριστικού Σχεδίου ετοιμάστηκε και παρουσιάστηκε στην πρώτη συνάντηση της ΕΕΕ. Από τη συνάντηση αυτή προέκυψε η τελική μορφή της δομής των Διαχειριστικών Σχεδίων. Η μορφή αυτή ακολουθείται για την ολοκλήρωση της σύνταξης των σχεδίων. Τα Διαχειριστικά Σχέδια αποτελούνται από δυο Μέρη: (Α) το Περιγραφικό Μέρος (ενότητες 1 – 3) και (Β) το Ρυθμιστικό Μέρος (ενότητες 4 – 5). Τα Μέρη αυτά περιλαμβάνουν τις εξής ενότητες: (1) Περιγραφή ΜΑΦ (διοικητική υπαγωγή – ιδιοκτησιακό καθεστώς, αβιοτικά χαρακτηριστικά, γεωλογία – έδαφος – υδρολογία, κλίμα, βιοτικά χαρακτηριστικά, βλάστηση – χλωρίδα, πανίδα, ανθρωπογενές περιβάλλον), (2) Υπό μελέτη είδος/οικότοπος (περιγραφή του είδους, εξάπλωση του είδους, οικολογία του είδους, βλάστηση και συνοδά είδη, μέγεθος πληθυσμού του είδους και τάσεις, κατάσταση διατήρησης του είδους), (3) Αξιολόγηση – Συμπεράσματα, (4) Μέτρα διαχείρισης (σκοπός διαχείρισης, περιγραφή μέτρων διαχείρισης, προστασία και διατήρηση του είδους, βιολογία του είδους καθώς και εμπειρία σε τεχνικές διατήρησης - γενετική ποικιλότητα, εκπαίδευση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση), (5) Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής. Τα πέντε Διαχειριστικά Σχέδια (ένα για κάθε ΜΑΦ) θα είναι το κύριο παραδοτέο της δράσης, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του προβλεπόμενου στην πρόταση χρονοδιαγράμματος (Δεκέμβριος 2010).

3.1.5. Δράση A.5: Εκτίμηση της γενετικής ποικιλότητας και της δομής του πληθυσμού για καθένα από τα 5 υπό μελέτη είδη προτεραιότητας και για το *Cedrus brevifolia*

Η έναρξη της δράσης τοποθετείται τον Οκτώβριο 2010. Ωστόσο η συλλογή φυτικού υλικού που θα αξιοποιηθεί στις γενετικές αναλύσεις, για μερικά από τα υπό μελέτη είδη, ξεκίνησε από τα μέσα Μαρτίου 2010. Για σκοπούς υλοποίησης της δράσης έχει ήδη πραγματοποιηθεί συλλογή φρέσκου φυτικού ιστού (φύλλα) από τους δυο υποπληθυσμούς της **Centaurea akamantis*, καθώς επίσης και από υποπληθυσμούς των άλλων υπό μελέτη ειδών, ως ακολούθως: (1) **Astragalus macrocarpus* subsp. *lefkarensis* – τρεις από τους έξι γνωστούς υποπληθυσμούς, (2) **Ophrys kotschyi* – δύο από τους γνωστούς υποπληθυσμούς (προβλέπεται δειγματοληψία από πέντε υποπληθυσμούς), (3) **Arabis kennedyae* – έναν από τους τρεις υποπληθυσμούς.

Επίσης, οι μέχρι τώρα επισκέψεις στον οικοτόπο 9590 **Δάση Cedrus brevifolia (Cedrosetum brevifoliae)*, καθώς και στη θέση εγκατάστασης του ΜΑΦ εντός του δάσους του Κυπριακού κέδρου, οδήγησαν στον επανασχεδιασμό των δειγματοληψιών φυτικού υλικού για τον κέδρο.

Ο ακριβής σχεδιασμός των δειγματοληψιών θα προσδιορίζεται στο Σχέδιο Παρακολούθησης. Η νέα προσέγγιση θα αποσκοπεί στην πληρέστερη και σε μικρής-κλίμακας (fine-scale) ανάλυση των γενετικών δομών που σχηματίζει ο πληθυσμός του κέδρου σε διαφορετικές μορφές – πυκνότητες μείξης, ακόμη και με άλλα είδη, ενώ θα εφαρμοστεί εξ' ολοκλήρου εντός του ΜΑΦ. Θα πρέπει να τονιστεί ότι ο νέος σχεδιασμός υλοποίησης των δειγματοληψιών για τον οικοτόπο 9590*, σε κανένα βαθμό δεν μεταβάλλει τα τεχνικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά της δράσης αυτής. Αντιθέτως, τα αποτελέσματα του νέου σχεδιασμού θα αποτελέσουν σημαντικά εργαλεία για στοχευμένη διαχείριση του οικοτόπου, αφού ο σχεδιασμός θα καλύψει διαφορετικές μορφές δασοκομικών μείξεων που σχηματίζει το βασικό είδος του οικοτόπου (*Cedrus brevifolia*) με άλλα κύρια δασικά είδη. Αυτό θα οδηγήσει και στη σύνταξη εκείνων των διαχειριστικών μέτρων που θα ανταποκρίνονται πληρέστερα στην αιφώρο διαχείριση και διατήρηση του γενετικού αποθέματος του οικοτόπου 9590*.

Οι δειγματοληψίες για όλα τα είδη προβλέπεται να ολοκληρωθούν στα μέσα της άνοιξης του 2011, ενώ το στάδιο των μοριακών αναλύσεων και εκτίμησης της γενετικής ποικιλότητας του κάθε είδους θα ξεκινήσει με την ολοκλήρωση της συλλογής του αντίστοιχου φυτικού υλικού από το πεδίο. Η δράση αυτή εκτιμάται ότι θα έχει ολοκληρωθεί εντός του προβλεπόμενου στην πρόταση χρονοδιαγράμματος (Σεπτέμβριος 2010).

Με βάση ορισμένα δεδομένα που προέκυψαν μετά την έναρξη του έργου, έχει δρομολογηθεί μερική τροποποίηση στον τρόπο εκτέλεσης της Δράσης και της κατανομής του προϋπολογισμού της. Τα νεότερα δεδομένα αφορούν στο γεγονός ότι το UNDP-ACT, παραχώρησε για τους σκοπούς του έργου, εργαστηριακούς χώρους και εξειδικευμένο εξοπλισμό (Παράρτημα 1Α & Παράρτημα 5), που ανταποκρίνονται στις ανάγκες υλοποίησης τμήματος της δράσης. Ως εκ τούτου, μέρος των εργασιών της Δράσης (απομόνωση γενετικού υλικού –DNA- από φρέσκο φυτικό ιστό) θα υλοποιηθεί στο εργαστήριο του UNDP-ACT, ενώ οι υπόλοιπες θα υλοποιηθούν όπως είχαν αρχικά σχεδιαστεί (με αγορά υπηρεσιών). Έτσι, το χρηματικό ποσό της δράσης που αφορούσε εξ' ολοκλήρου αγορά υπηρεσιών, χωρίζεται τώρα σε τέσσερις κατηγορίες δαπανών: (i) Αγορά υπηρεσιών, (ii) Αγορά εξοπλισμού, (iii) Αγορά αναλωσίμων, (iv) Μισθοδοσία προσωπικού. Συγκεκριμένα, στον εξοπλισμό που παραχωρήθηκε από το UNDP-ACT για σκοπούς του έργου, έχει προστεθεί επιπρόσθετος εξοπλισμός (Παράρτημα 4) που αγοράστηκε για τις ανάγκες της Δράσης, ούτως ώστε να διασφαλιστεί στο ακέραιο η υλοποίηση της Δράσης, όπως αυτή περιγράφεται στην πρόταση του έργου. Ο εξοπλισμός που αποκτήθηκε στα πλαίσια της Δράσης αυτής θα συνεχίσει και μετά το πέρας του έργου να χρησιμοποιείται για σκοπούς διατήρησης ειδών και οικοτόπων της Κύπρου, από το προσωπικό της Μονάδας Διατήρησης της Φύσης του Πανεπιστημίου Frederick, αφού αποτελεί ευρέως αποδεκτό επιστημονικά και τεχνικά, εξοπλισμό εργαστηρίων μοριακής γενετικής. Η ακριβής διεκπεραίωση της εργασίας αυτής διασφαλίζεται και από πλευράς ανθρώπινου δυναμικού, αφού το Πανεπιστήμιο Frederick έχει εντάξει στο προσωπικό που εμπλέκεται στη δράση αυτή, τη Λέκτορα μοριακής γενετικής Δρα Μαρία Παντελίδου. Συμβολή στην άρτια υλοποίηση της εργασίας θα έχει και ο ΥΔΕ, ο οποίος είναι διδάκτωρ Δασικής Πληθυσμιακής Γενετικής.

Συνέχιση και υλοποίηση των εργασιών της Δράσης, με ενίσχυση τμημάτων γενετικού DNA καθώς και ανάλυση του μεγέθους των τμημάτων ενίσχυσης, θα γίνει με την διαδικασία της αγοράς υπηρεσιών (όπως προβλεπόταν στην πρόταση), από εργαστήρια μοριακής γενετικής στο εξωτερικό.

Οι πιο πάνω αλλαγές μεταβάλλουν το συνολικό προϋπολογισμό του έργου, εντούτοις δεν υποβάλλεται αίτημα για διαφοροποίηση της εγκεκριμένης αιτούμενης χρηματοδότησης του έργου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αφού η αύξηση στο συνολικό προϋπολογισμό της δράσης θα καλυφθεί από ιδίους πόρους του Πανεπιστημίου Frederick.

3.1.6. Δράση Α6: Αξιοποίηση των εμπειριών άλλων Ευρωπαϊκών χωρών που υιοθέτησαν την προσέγγιση ΜΑΦ

Η έναρξη της δράσης έγινε τον Μάιο 2010, με τη διευθέτηση επίσκεψης μελών του έργου (από τρεις συνεργαζόμενους φορείς) στην περιοχή υλοποίησης του έργου «Πilotικό Δίκτυο Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στη Δυτική Κρήτη» (LIFE04 NAT/GR/000104). Η επίσκεψη αυτή πραγματοποιήθηκε στις 16-19 Μαΐου 2010, και σε αυτή τα μέλη του έργου είχαν την δυνατότητα να έχουν σειρά επαφών με το συντονιστή του έργου στη Κρήτη (Καθ. Κώστα Θάνο) καθώς και με μέλη του επιστημονικού προσωπικού που εργάστηκε στο εν λόγω έργο. Επίσης, πραγματοποιήθηκε σειρά επισκέψεων στο πεδίο, μελετώντας τον τρόπο εφαρμογής και τα αποτελέσματα των διαφόρων δράσεων / δραστηριοτήτων που αναπτύχθηκαν εντός των ΜΑΦ.

Παράλληλα, έχουν γίνει οι σχετικές ενέργειες ώστε μέλη του έργου να διενεργήσουν επίσκεψη στην Ισπανία μέσα στον Οκτώβριο 2010, όπου εκεί θα τύχουν ενημέρωσης από τον Δρ Emilio Laguna και μέλη της επιστημονικής του ομάδας, για τις διαδικασίες και τα αποτελέσματα εφαρμογής της προσέγγισης των ΜΑΦ στην περιοχή τους. Το ταξίδι στην Ισπανία προβλέπεται να καλύψει δύο περιοχές (Minorca, Valencia), όπου η προσέγγιση των ΜΑΦ έχει υιοθετηθεί. Η δράση εκτιμάται ότι θα έχει υλοποιηθεί εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος (Μάρτιος 2011), ωστόσο, η επίσκεψη στην άλλη περιοχή που υιοθέτησε την προσέγγιση των ΜΑΦ (Σλοβενία) ενδεχομένως να χρειαστεί να πραγματοποιηθεί αργότερα, εάν αυτό κριθεί καταλληλότερο. Στην αξιοποίηση των εμπειριών άλλων Ευρωπαϊκών χωρών που υιοθέτησαν την προσέγγιση ΜΑΦ συνέβαλαν και η επίσκεψη δυο εμπειρογνομόνων σε θέματα ΜΑΦ, από τα αντίστοιχα έργα LIFE που διεκπεραιώθηκαν στην Βαλένθια (Ισπανίας), καθώς και από την συμμετοχή του ΥΔΕ στη συνάντηση εργασίας που έγινε από το αντίστοιχο έργο LIFE+ στη Βουλγαρία (βλ. Δράση Ε5).

Στα πλαίσια υλοποίησης της δράσης αυτής, ο προϋπολογισμός του έργου, προβλέπει την κάλυψη των εξόδων που θα πραγματοποιηθούν από τους φορείς του εξωτερικού κατά τις εκεί επισκέψεις μελών του έργου PLANT-NET CY από το Τμήμα Περιβάλλοντος (ΣΔ). Ωστόσο, επειδή ο ΣΔ παρουσιάζει περιορισμένη ευελιξία ως προς την απευθείας αγορά υπηρεσιών (ως δημόσιος οργανισμός), η κάλυψη των εξόδων αυτών θα γίνει από το Πανεπιστήμιο Frederick. Ως εκ τούτου, το ποσό που αντιστοιχεί στη σχετική κατηγορία δαπανών θα πρέπει να μετακινηθεί από το ΣΔ προς το Πανεπιστήμιο. Η αλλαγή αυτή σε καμία περίπτωση δε θα επιφέρει τροποποίηση των δράσεων με τις οποίες σχετίζεται, αφού αυτές θα διεκπεραιωθούν μέσω του Πανεπιστημίου.

3.1.7. Δράση Γ.1: Εγκατάσταση των ΜΑΦ στο πεδίο

Η δράση αυτή βρίσκεται σε εξέλιξη από τον Ιούλιο 2010, όπως προβλεπόταν στο χρονοδιάγραμμα της πρότασης του έργου. Στη φάση αυτή έχει ξεκινήσει η διαμόρφωση των ενημερωτικών πινακίδων που θα τοποθετηθούν εντός των ΜΑΦ, ενώ οι συνεργαζόμενοι φορείς βρίσκονται σε επαφή για την επιλογή του υλικού και της τεχνικής που θα χρησιμοποιηθεί για τη σήμανση της περιμέτρου των ΜΑΦ (όπως έχει εγκριθεί από την ΕΕΕ). Επίσης, μέσα από επιτόπιες επισκέψεις στο πεδίο, μέλη από τους συνεργαζόμενους φορείς και την ΟΔΕ θα αναζητήσουν και προσδιορίσουν τις πιθανές θέσεις που χρειάζονται περίφραξη, καθώς και την πορεία χάραξης και κατασκευής των μονοπατιών εντός των ΜΑΦ. Η δράση αυτή θα υλοποιηθεί με βάση το χρονοδιάγραμμα (ολοκλήρωση τον Ιούνιο 2011).

3.1.8. Δράση Γ.2: Εγκατάσταση των μόνιμων επιφανειών παρακολούθησης

Η έναρξη της δράσης έγινε με βάση το χρονοδιάγραμμα του έργου (Ιούνιος 2010). Οι τρέχουσες εργασίες της δράσης αποσκοπούν στην επεξεργασία των μέχρι τώρα στοιχείων που συλλέχθηκαν από τις προπαρασκευαστικές δράσεις. Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με

την τελική σύνταξη των «Σχεδίων Παρακολούθησης» (Δράση Α.3) θα καθορίσουν τον αριθμό και την οριοθέτηση των επιφανειών παρακολούθησης εντός κάθε ΜΑΦ.

Ο βασικός εξοπλισμός που προβλεπόταν για την δράση αυτή έχει παραληφθεί εμπρόθεσμα (Παράρτημα 4) και έχει τεθεί προς χρήση για την υλοποίηση της δράσης, αλλά και για την κάλυψη των υπολοίπων αναγκών που πηγάζουν μέσα από τις ανάγκες διεκπεραιώσεις των δράσεων του έργου.

Η δράση αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος (ολοκλήρωση τον Ιούνιο 2011).

3.1.9. Δράση Γ.3: Παρακολούθηση των ΜΑΦ

Η δράση αναμένεται να ξεκινήσει τον Οκτώβριο του 2011.

3.1.10. Δράση Γ.4: Εφαρμογή μέτρων διατήρησης εντός των ΜΑΦ

Με βάση το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα, η έναρξη της δράσης αναμένεται τον Οκτώβριο του 2011. Ωστόσο, υλοποιήθηκαν ορισμένες δραστηριότητες που θα μπορούσαν να ξεκινήσουν ενωρίτερα. Συγκεκριμένα, τον Μάρτιο του 2010, πραγματοποιήθηκαν τεχνητές επικονιάσεις σε 70 άτομα *Ophrys kotschyi με σκοπό τη βελτίωση της αναπαραγωγικής επιτυχίας του είδους. Τα αποτελέσματα των πειραμάτων κρίνονται ως απολύτως επιτυχή.

3.1.11. Δράση Γ.5: Εμπλουτισμός των πληθυσμών των υπό μελέτη ειδών

Η έναρξη της δράσης τοποθετείται τον Οκτώβριο του 2011 και δεν αναμένονται καθυστερήσεις στην τήρηση του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος (Ιούνιος 2010).

3.1.12. Δράση Γ.6: Αξιοποίηση των υφιστάμενων Βοτανικών Κήπων του Τμήματος Δασών για την εκτός τόπου διατήρηση των υπό μελέτη ειδών

Η έναρξη της δράσης τοποθετείται τον Ιούλιο του 2011 και δεν αναμένονται καθυστερήσεις στην τήρηση του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος.

3.1.13. Δράση Γ.7: Συλλογή και αποθήκευση σπερμάτων των υπό μελέτη ειδών στην τράπεζα σπερμάτων του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών για την εκτός τόπου διατήρησή τους

Η έναρξη της δράσης έγινε τον Απρίλιο του 2010. Για τους σκοπούς της δράσης έγινε συλλογή σπερμάτων από τρία υπό μελέτη είδη, των οποίων η χρονική περίοδος ωρίμανσης των σπερμάτων συνέπιπτε. Συγκεκριμένα, συλλέχθηκαν σπέρματα από: (i) *Arabis kennedyae – 38 καρποί (κέρατα) (~ 988 σπέρματα), **Astragalus macrocarpus* subsp. *lefkarensis* – 47 χέδρωπες (~ 312 σπέρματα) και (iii) *Ophrys kotschyi – 66 κάψες. Οι καρποί και τα σπέρματα των φυτών αυτών φυλάσσονται στα εργαστήρια που παραχώρησε για τους σκοπούς του έργου το UNDP-ACT (Παράρτημα 1Α & Παράρτημα 5). Τα σπέρματα θα παραδοθούν στην τράπεζα σπερμάτων του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών, όταν θα είναι έτοιμα για αποθήκευση. Για τα υπόλοιπα είδη (**Centaurea akamantis*, *Cedrus brevifolia*, *Quercus alnifolia*), η συλλογή των σπερμάτων θα γίνει όταν οι καρποί τους θα είναι ώριμοι για συλλογή.

Η δράση αναμένεται να υλοποιηθεί εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος (ολοκλήρωση τον Ιούνιο 2013).

3.1.14. Δράση Γ.8: Φύλαξη των ΜΑΦ

Η έναρξη της δράσης τοποθετείται τον Ιανουάριο του 2012 και δεν αναμένονται καθυστερήσεις στην τήρηση του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος.

3.1.15. Δράση Δ.1: Ενημερωτική εκστρατεία, διοργάνωση συναντήσεων εργασίας, σεμιναρίων και συνεδρίων, παραγωγή ενημερωτικού υλικού

Η έναρξη της δράσης αυτής έγινε τον Ιανουάριο του 2010. Ωστόσο, οι εργασίες της δράσης εντατικοποιήθηκαν με την πρόσληψη από την Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΟΚ - υπεύθυνος φορέας για την υλοποίηση της δράσης) του εμπλεκόμενου στο έργο προσωπικού, τον Φεβρουάριο του 2010. Η μικρή αυτή καθυστέρηση (ενός μηνός) στην πρόσληψη του προσωπικού, δεν επηρέασε ουσιαστικά την πορεία υλοποίησης των εργασιών του έργου, η οποία και θα διεκπεραιωθεί εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος (ολοκλήρωση τον Ιούνιο 2013).

Ακόμη, αλλάζει η συμμετοχή του UNDP στο έργο, όπως αναφέρεται επίσης στην περιγραφή της Δράσης Ε.1. Οι δραστηριότητες για τις οποίες ήταν υπεύθυνο το UNDP, και οι οποίες είχαν σχέση με την παρούσα δράση, θα διεκπεραιωθούν από το Πανεπιστήμιο Frederick.

Τοπικές συναντήσεις εργασίας με κοινότητες:

Η εργασία αυτή ολοκληρώθηκε στις 27/07/2010 [Παραδοτέο “Four reports from the participatory rural appraisals and local workshops” (Παράρτημα 6)], με καθυστέρηση πέντε μηνών από το αρχικό χρονοδιάγραμμα. Η καθυστέρηση στην υλοποίησης της εργασίας συνδέεται με τη συνεπίδραση των πιο κάτω παραγόντων:

- Καθυστέρηση στην πρόσληψη από την ΟΠΟΟΚ του προσωπικού που θα εμπλεκόταν στο έργο (η πρόσληψη έγινε την 1η Φεβρουαρίου 2010).
- Επιφυλάξεις ορισμένων από τις τοπικές αρχές να συναντηθούν με εκπροσώπους του έργου. Οι επιφυλάξεις πήγαζαν είτε από την καχυποψία και τις αρνητικές εντυπώσεις που είχαν σχηματίσει για την εφαρμογή του δικτύου Natura 2000 στην περιοχή τους (με το επιχείρημα ότι, με τον τρόπο αυτό, το κράτος περιορίζει την οικοδομική ανάπτυξη και μειώνει δραστικά την αξία της γης), είτε από την άγνοιά τους όσον αφορά στους σκοπούς του προγράμματος LIFE+, το οποίο θεώρησαν ως εργαλείο για την προστασία της φύσης και μόνο, αφήνοντας έξω τον ανθρώπινο παράγοντα.
- Δυσκολία ανάπτυξης/ανεύρεσης διαύλων επικοινωνίας με άτομα των τοπικών αρχών, η οποία βασίστηκε στην αρνητική στάση, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, για έργα που προέρχονται από ευρωπαϊκούς και κρατικούς μηχανισμούς και στοχεύουν στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Με την επιμονή των φορέων του έργου για την ανεύρεση άλλων διαύλων επικοινωνίας (όπου ήταν αναγκαίο), οι συναντήσεις εργασίας πραγματοποιήθηκαν με πολύ θετικά αποτελέσματα, όπως αυτά παρουσιάζονται στο Παράρτημα 6. Για την επιτυχή υλοποίηση της εργασίας αυτής, το Πανεπιστήμιο Frederick ενέταξε στην ομάδα του έργου, δυο εμπειρογνώμονες (ένα ψυχολόγο και ένα κοινωνιολόγο). Στόχος της ένταξης των δυο αυτών ειδικών ήταν η καθοδήγηση ως προς τον τρόπο προσέγγισης των κοινοτήτων καθώς και τη δομή και το περιεχόμενο των παρουσιάσεων προς τους κατοίκους.

Επίσης, πέρα από τις συμβατικές υποχρεώσεις στα πλαίσια του έργου, μέλη των συνεργαζόμενων φορέων, επισκέφθηκαν το δημοτικό σχολείο της κοινότητας Μιτσερού, όπου παρουσίασαν το έργο και τους σκοπούς του στους μαθητές (Παράρτημα 6).

Κάλυψη του έργου από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας:

Με την έναρξη του έργου ετοιμάστηκε και δημοσιεύτηκε το πρώτο δελτίο τύπου του έργου σε εφημερίδα παγκύπριας κυκλοφορίας (08/02/2010) [Παραδοτέο “Media coverage: 1 press release” (Παράρτημα 7)].

Ενημερωτικό υλικό, ενημερωτικά δελτία:

Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του έργου (Ιούνιος 2010) έχει ετοιμαστεί και αποσταλεί το πρώτο ενημερωτικό δελτίο [Παραδοτέο “Newsletter” (Παράρτημα 8)], το οποίο παρουσιάζει το έργο και τους στόχους του, καθώς και τα υπό μελέτη είδη και οικοτόπους. Το δελτίο στάλθηκε σε έντυπη (1000 αντίγραφα) και ηλεκτρονική μορφή (σε 411 ηλεκτρονικές

διευθύνσεις) σε όλους τους συνεργαζόμενους φορείς του έργου, στις τοπικές αρχές, σε οργανωμένα σύνολα που γειτνιάζουν με τα ΜΑΦ, σε διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες, μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις, ιδιωτικές επιχειρήσεις και άλλα οργανωμένα σύνολα (Παράρτημα 9). Η αποστολή του ενημερωτικού υλικού ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο 2010.

3.1.16. Δράση Δ.2: Τεχνικές εκδόσεις, δημιουργία ιστοσελίδας, παραγωγή ψηφιακών δίσκων, εκλαϊκευμένη αναφορά.

Η δράση ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2010, εννέα μήνες νωρίτερα από ότι προβλεπόταν (Οκτώβριος 2010), για δημιουργία της ιστοσελίδας του έργου, σύμφωνα με τις οδηγίες του Προγράμματος LIFE. Για τη δημιουργία της ιστοσελίδας, οι συντελεστές του έργου έλαβαν επίσης υπόψη τις παρατηρήσεις της εκπροσώπου της Εξωτερικής Ομάδας Παρακολούθησης του έργου Δρος Γεωργίας Βαλαώρα, οι οποίες έγιναν στα πλαίσια επίσκεψής της για παρακολούθηση της υλοποίησης του έργου. Η ιστοσελίδα του έργου [Παραδοτέο “Website development” – (Παράρτημα 10)] ολοκληρώθηκε νωρίτερα (Μάιος 2010) και βρίσκεται στη διεύθυνση www.plantnet.org.cy, σε δύο γλώσσες (Ελληνικά και Αγγλικά). Η ιστοσελίδα παρουσιάζει ήδη αρκετά υψηλή επισκεψιμότητα, υπερβαίνοντας τον στοχευόμενο αριθμό επισκεπτών ανά μήνα (50 επισκέπτες/μήνα – Παράρτημα 10). Η ιστοσελίδα ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα παρέχοντας πληροφορίες για το έργο και την πορεία υλοποίησής του.

Πέρα από τις συμβατικές υποχρεώσεις, όπως αυτές καθορίζονται στην πρόταση του έργου, οι συντελεστές του έχουν δημιουργήσει επιτυχημένες (συχνή επίσκεψη από χρήστες του διαδικτύου) ειδικές σελίδες – χώρους, τόσο στην πύλη κοινωνικής δικτύωσης “Facebook” (Group: Establishment of a Plant Micro-reserve Network in Cyprus for the Conservation of Priority Species and Habitats), όσο και στον ιστοχώρο του “youtube-Channels” (PLANT-NET CY), παρέχοντας δυνατότητα για συνεχή επικοινωνία και ενημέρωση του ευρύτερου κοινού.

Το έργο έχει παρουσιαστεί σε δυο Διεθνή Επιστημονικά συνέδρια [Παραδοτέο “Publication in international conference” (Παράρτημα 11)]: (i) TOP Biodiversity, 1st International Bi-communal Conference held in Cyprus on Biodiversity, 3rd - 4th June 2010, Cyprus και (ii) 12th International Symposium on Legal Aspects of European Forest Sustainable Development, 31st May – 2nd June 2010, με προφορικές ανακοινώσεις (oral presentations). Επίσης σχετικό κείμενο από την κάθε παρουσίαση έχει δημοσιευθεί στα πρακτικά των συνεδρίων.

Η μέχρι τώρα πορεία υλοποίησης της δράσης επιβεβαιώνει ότι θα έχει ολοκληρωθεί σύμφωνα με το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα (Ιούνιο 2013).

3.1.17. Δράση Δ.3: Λειτουργία Κέντρων Πληροφόρησης εντός τριών Βοτανικών Κήπων

Η έναρξη της δράσης τοποθετείται το Δεκέμβριο του 2011, ενώ η υλοποίηση της θα διαρκέσει μέχρι το τέλος του έργου (Ιούνιο 2013).

3.1.18. Δράση Δ.4: Ετοιμασία και δημοσίευση ενός βιβλίου για τις εμπειρίες στα ΜΑΦ

Η δράση αυτή ξεκίνησε στο προβλεπόμενο από την πρόταση χρονικό διάστημα (Ιούλιος 2010) και αναμένεται να ολοκληρωθεί με βάση το χρονοδιάγραμμα (Ιούνιος 2013). Ο ΕΥΕ βρίσκεται σε επαφή με τους δυο εμπειρογνώμονες σε θέματα ΜΑΦ (Δρ Laguna και Καθ. Θάνο), για τη διαμόρφωση της δομής του βιβλίου, μέσα από τον καθορισμό του «Πίνακα Περιεχομένων» του βιβλίου. Έχει επίσης αποφασιστεί ότι, με την τελική διαμόρφωση του «Πίνακα Περιεχομένων», αυτός θα αποσταλεί σε μικρό αριθμό άλλων εμπειρογνομένων σε θέματα ΜΑΦ, οι οποίοι θα συμβάλουν στη συγγραφή του βιβλίου.

3.1.19. Δράση E.1: Διαχείριση έργου

Η δράση αυτή εξασφαλίζει την συντονισμένη υλοποίηση του έργου. Σε αυτήν περιλαμβάνεται η σύσταση της ΟΔΕ. Η έναρξη της δράσης πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα (Ιανουάριος 2010), ενώ τον ίδιο μήνα ορίστηκαν και τα μέλη της ΟΔΕ που δεν καθορίζονταν στην πρόταση (ΥΔΕ και ΟιδΕ). Η μέχρι τώρα συνεργασία των δικαιούχων, για το συντονισμό των επιμέρους δράσεων και ενεργειών του έργου είναι άψογη και τα περισσότερα θέματα αντιμετωπίστηκαν χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα και καθυστερήσεις.

Η οικονομική διαχείριση του έργου δόθηκε ως υπεργολαβία, από το Πανεπιστήμιο Frederick στην εταιρεία «Ατλαντίς Συμβουλευτική», αφού θεωρήθηκε πως οι διάφορες δυσκολίες που θα μπορούσαν να προκύψουν ως προς την οικονομική διαχείριση θα αντιμετωπιζόνταν καλύτερα από ένα φορέα που διαθέτει προηγούμενη πείρα στην οικονομική διαχείριση προγραμμάτων LIFE.

Σχεδιάστηκε το λογότυπο του έργου, που απεικονίζει την χρυσοκίτρινη κάτω επιφάνεια του φύλλου της *Quercus alnifolia* και περιλαμβάνει το ακρώνυμο PLANT-NET CY.

Έχουν επισημανθεί ορισμένα λάθη που εκ παραδρομής συμπεριλήφθηκαν στον Πίνακα “Deliverable Products of the Project” και ως εκ τούτου παρουσιάζεται η ανάγκη να γίνουν οι εξής τροποποιήσεις: (i) διόρθωση της ημερομηνίας παράδοσης του “Inception Report” από 31/03/2010 σε 31/09/2010 και (ii) διαγραφή του παραδοτέου “First Progress Report” 30/12/2010, αφού μετά την σύνταξη και παράδοση του “Inception Report” θα ετοιμαστεί και παραδοθεί σε χρονικό διάστημα μικρότερο των 18 μηνών το “Mid-term Report with payment request” (30/06/2011). Οι αναθεωρημένοι Πίνακες των χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης των εκθέσεων έργου, των παραδοτέων έργου και των οροσήμων έργου υποβάλλονται στο Παράρτημα 12.

Εκπρόσωπος της εξωτερικής ομάδας παρακολούθησης (Δρ. Γεωργία Βαλαώρα), επισκέφτηκε την έδρα του έργου (Απρίλιο 2010), όπου έτυχε λεπτομερούς περιγραφής της μέχρι τότε πορείας του καθώς και των προβλημάτων που είχαν παρουσιαστεί εντός των πρώτων τεσσάρων μηνών υλοποίησής του. Η Δρ Βαλαώρα είχε επίσης την ευκαιρία να συμμετάσχει σε επισκέψεις πεδίου, όπου παρακολούθησε τις προκαταρκτικές δραστηριότητες για την εγκατάσταση ορισμένων ΜΑΦ.

Οι Δικαιούχοι του έργου προχώρησαν στην πλήρωση των θέσεων που προβλέπονταν να πληρωθούν έως τώρα, σύμφωνα με την πρόταση του έργου (Παράρτημα 13).

Θα πρέπει να αναφερθεί επίσης ότι, η διεύθυνση του UNDP-ACT ζήτησε όπως τροποποιηθεί ο βαθμός και τρόπος συμμετοχής του οργανισμού στο έργο. Η ανάγκη για την αλλαγή αυτή προέκυψε μετά την υποβολή της πρότασης και συνδέεται με τη δραστηκή μείωση του προσωπικού του UNDP-ACT και την αδυναμία σε βάθος εμπλοκής των εναπομεινάντων στελεχών του στην υλοποίηση δράσεων του έργου. Η αλλαγή δε θα επιφέρει τροποποίηση των δράσεων στις οποίες συμμετέχει το UNDP-ACT, αφού αυτές θα διεκπεραιωθούν μέσω του Πανεπιστημίου Frederick.

Τέλος, ο ΣΔ, ως δημόσιος οργανισμός, παρουσιάζει περιορισμένη ευελιξία ως προς την αγορά υπηρεσιών, ακόμα και για χαμηλού κόστους δραστηριότητες. Για την αντιμετώπιση της δυσκολίας αυτής, η αγορά υπηρεσιών για τη συμμετοχή του Dr. Emilio Laguna στις τέσσερις συναντήσεις της ΕΕΕ καθώς και για την διεξαγωγή τριών επισκέψεων (καθ’ όλη τη διάρκεια του έργου) από δυο εμπειρογνώμονες σε θέματα ΜΑΦ, από την Βαλένθια (Δράση E.5), θα γίνει από το Πανεπιστήμιο Frederick και ως εκ τούτου το ποσό που αντιστοιχεί στη σχετική κατηγορία δαπανών θα πρέπει να μετακινηθεί από το ΣΔ προς το Πανεπιστήμιο. Η αλλαγή αυτή σε καμία περίπτωση δε θα επιφέρει τροποποίηση των δράσεων με τις οποίες σχετίζονται, αφού αυτές θα διεκπεραιωθούν μέσω του Πανεπιστημίου.

3.1.20. Δράση E.2: Παρακολούθηση έργου

Η έναρξη της δράσης έγινε τον Ιανουάριο του 2010 και σε πρώτη φάση περιελάμβανε τη σύνταξη και διαμόρφωση ενός «Πρωτοκόλλου Παρακολούθησης» του έργου, με σκοπό τον υπολογισμό - αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων του έργου σε σύγκριση με την αρχική κατάσταση, τους στόχους και τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Το πρωτόκολλο αυτό αναπτύχθηκε αρχικά από την ΟΔΕ και τελικά διαμορφώθηκε και εγκρίθηκε από την ΕΕΕ κατά την πρώτη της συνάντηση. Η ανάπτυξη και η εφαρμογή του Πρωτοκόλλου Παρακολούθησης (Παράρτημα 14) εξασφαλίζει τη σωστή και ποιοτική εκτέλεση των δράσεων και την εμπρόθεσμη ολοκλήρωση των παραδοτέων των δράσεων καθ' όλη τη διάρκεια του έργου. Με βάση τη μέχρι στιγμής πορεία υλοποίησης του έργου φαίνεται ότι όλοι οι Δείκτες που έχουν καθοριστεί στο «Πρωτόκολλο Παρακολούθησης» θα καλυφθούν μέσα στα προβλεπόμενα χρονοδιαγράμματα (Παράρτημα 13). Παρ' όλα αυτά, εάν προκύψουν οποιεσδήποτε αποκλίσεις από τους δείκτες του πρωτοκόλλου, αυτές αναμένεται να διαφανούν μέσα από την επόμενη συνάντηση της ΕΕΕ, τον Απρίλιο του 2011.

3.1.21. Δράση E.3: Λειτουργία της Επιστημονικής Επιτροπής

Η σύνθεση της ΕΕΕ αποφασίστηκε εντός του πρώτου μήνα από την έναρξη του έργου, μετά από σχετική αλληλογραφία και συνεννοήσεις που είχε η ΟΔΕ με τα προβλεπόμενα από την πρόταση πρόσωπα και φορείς.

Η ΕΕΕ αποτελείται από τους: (1) κα Χριστίνα Πανταζή - Επικεφαλής της ΟΔΕ, Τμήμα Περιβάλλοντος, (2) Δρ Κώστας Καδής - ΕΥΕ, Πανεπιστήμιο Frederick, (3) Δρ Νικόλαος-Γιώργος Ηλιάδης - ΥΔΕ, Πανεπιστήμιο Frederick, (4) κ Τάκης Τσιντίδης – Προϊστάμενος Τομέα Πάρκων και Περιβάλλοντος, Τμήματος Δασών, (5) Δρ Κυριάκος Γεωργίου - Επιστημονικός Εκπρόσωπος Πανεπιστημίου Αθηνών, (6) Δρ Emilio Laguna – Εμπειρογνώμονας σε θέματα ΜΑΦ, Generalita Valenciana, (7) Δρ Κώστας Θάνος - Εμπειρογνώμονας σε θέματα ΜΑΦ, Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Η πρώτη συνεδρίαση της ΕΕΕ πραγματοποιήθηκε στις 13/04/2010 (Παράρτημα 15), παρότι στην πρόταση του έργου προβλεπόταν να γίνει το μήνα Μάρτιο. Η αλλαγή στην αρχική ημερομηνία συνάντησης έγινε, αφού κρίθηκε ότι η νέα περίοδος θα εξυπηρετούσε καλύτερα τους επιστημονικούς σκοπούς της επίσκεψης των μελών στο πεδίο. Ταυτόχρονα, τα μέλη της Επιτροπής είχαν την ευκαιρία να συναντηθούν και με την εκπρόσωπο της εξωτερικής ομάδας αξιολόγησης που την περίοδο αυτή βρισκόταν στην Κύπρο. Στη συνάντηση, συζητήθηκαν: (i) θέματα επιστημονικής και τεχνικής φύσεως, (ii) το περιεχόμενο και η δομή που θα πρέπει να έχουν τα Σχέδια Παρακολούθησης και τα Διαχειριστικά Σχέδια των ΜΑΦ, (iii) το περιεχόμενο και η μορφή που θα πρέπει να έχει η ιστοσελίδα του έργου και (iv) το Πρωτόκολλο Παρακολούθησης του έργου. Τέλος, εγκρίθηκε η πρόταση της ΟΔΕ για την επιλογή της τοποθεσίας και των ορίων των πέντε ΜΑΦ. Για τον καλύτερο συντονισμό του έργου, τόσο σε τεχνικό - επιστημονικό όσο και σε διοικητικό επίπεδο, η ΟΔΕ βρίσκεται σε διαρκή επαφή και συνεργασία (προσωπικές και τηλεφωνικές συναντήσεις και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) με όλα τα μέλη της ΕΕΕ.

3.1.22. Δράση E.4: Λειτουργία του Συμβουλίου Ενδιαφερόμενων Φορέων

Με βάση την πρόταση του έργου στο ΣΕΦ θα συμμετείχαν οκτώ μέλη. Εντούτοις, η ΟΔΕ θεώρησε ορθότερο όπως διευρύνει τον αριθμό των μελών του ΣΕΦ σε έντεκα, αφού σε αυτό προστέθηκαν επιπλέον η Επικεφαλής της ΟΔΕ και εκπρόσωποι από τις τέσσερις κοινότητες που γειτνιάζουν με τα ΜΑΦ (αντί των δυο εκπροσώπων που προβλεπόταν αρχικά). Για το σκοπό αυτό, στάλθηκε ενημερωτική επιστολή από τον ΣΔ, στους αντίστοιχους οργανισμούς/ τμήματα, ενημερώνοντας για το έργο και ζητώντας τον ορισμό εκπροσώπου. Το ΣΕΦ συγκροτήθηκε το Φεβρουάριο 2010 από τους εκπροσώπους των εταίρων και του Υπουργείου

Εσωτερικών, ενώ ο καθορισμός των εκπροσώπων των τοπικών κοινοτήτων που γειτνιάζουν με τα ΜΑΦ, έγινε μετά από τις τοπικές συναντήσεις εργασίας (Δράση Δ.1).

Το ΣΕΦ αποτελείται από τους: (1) κα Χριστίνα Πανταζή - Επικεφαλής της ΟΔΕ, Τμήμα Περιβάλλοντος, (2) Δρα Κώστα Καδή - ΕΥΕ, Πανεπιστήμιο Frederick, (3) Δρα Νικόλα-Γιώργο Ηλιάδη - ΥΔΕ, Πανεπιστήμιο Frederick, (4) κ. Μηνά Παπαδόπουλο – Εκπρόσωπο Διευθυντή Τμήματος Δασών, (5) Δρα Ελευθέριο Χατζηστερκώτη - Εκπρόσωπος Υπουργείου Εσωτερικών, (6) Δρα Nicolas Jarraud – Εκπρόσωπο UNDP-ACT, (7) κ. Τάσο Σιαλή - Εκπρόσωπο ΟΠΟΟΚ και (8) τέσσερις εκπρόσωπους των τοπικών αρχών των κοινοτήτων που γειτνιάζουν με τα ΜΑΦ (Παράρτημα 6).

Η πρώτη συνεδρίαση του ΣΕΦ έγινε στις 05/03/2010 (Παράρτημα 16) και σε αυτήν παρουσιάστηκε το έργο και η μέχρι τότε πορεία του, ο τρόπος εμπλοκής των τοπικών κοινοτήτων στο έργο και ο ρόλος του ΣΕΦ. Στη συνεδρίαση αυτή δεν παρευρέθησαν οι εκπρόσωποι από τις κοινότητες, αφού δεν είχαν οριστεί από τις τοπικές αρχές. Εντούτοις ο ΕΥΕ είχε τηλεφωνική επικοινωνία με τους εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, ενημερώνοντάς τους για το έργο και την έναρξή του, καθώς και για τις εργασίες που θα υλοποιηθούν στην πορεία του έργου. Αναλυτικότερη ενημέρωσή τους έγινε κατά τις συναντήσεις με τις τοπικές κοινότητες, στα πλαίσια της Δράσης Δ1.

3.1.23. Δράση E.5: Δικτύωση με άλλα έργα

Η έναρξη της δράσης έγινε τον Ιανουάριο 2010 με την ανάπτυξη, από μέρους του ΕΥΕ, σειράς επαφών με εκπροσώπους από προηγούμενα έργα LIFE που υιοθέτησαν την προσέγγιση των ΜΑΦ. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια διευθετήθηκε και πραγματοποιήθηκε επίσκεψη από τους Δρ Vicente Deltoro (12-13/04/10) και Δρ Emilio Laguna (14-15/04/10), οι οποίοι μετέφεραν τις εμπειρίες και γνώσεις που αποκόμισαν από παλαιότερα αντίστοιχα έργα (LIFE03 NAT/E/0064 και LIFE NAT/E/007355). Η επίσκεψη του Δρος Deltoro, συνέπεσε με τη διεξαγωγή της πρώτης συνεδρίασης της ΕΕΕ, δίνοντάς του τη δυνατότητα να συμμετέχει σε αυτή, εκφράζοντας και ο ίδιος δικές του απόψεις και εισηγήσεις για θέματα που αφορούν το έργο. Οι δυο εμπειρογνώμονες επισκέφθηκαν όλες τις περιοχές που θα εγκατασταθούν τα ΜΑΦ, παρέχοντας σειρά από εισηγήσεις, σχετικά με θέματα που αφορούν τα υπό μελέτη είδη/οικοτόπους. Επίσης, στα πλαίσια δικτύωσης με άλλα έργα, ο ΥΔΕ έλαβε μέρος σε συνάντηση – ημερίδα που διοργανώθηκε (27-30/06/10) από αντίστοιχο έργο στη Βουλγαρία (LIFE08 NAT/BG/000279), αναπτύσσοντας έτσι σχέση συνεργασίας με το εκεί έργο. Παράλληλα δόθηκε η δυνατότητα να ανταλλαχθούν και να ανταλλαχθούν ιδέες και απόψεις σχετικά με την περαιτέρω αξιοποίηση της προσέγγισης των ΜΑΦ σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Επιπρόσθετα, ο ΕΥΕ και ο ΥΔΕ συμμετείχαν σε εναρκτήρια εκδήλωση (kick-off meeting) του Προγράμματος LIFE που οργανώθηκε την 01-02/03/2010 στην Αθήνα, όπου ενημερώθηκαν για τις ενδεδειγμένες διαδικασίες υλοποίησης των έργων LIFE και παρουσίασαν συνοπτικά το έργο.

3.2. Διαθεσιμότητα των κατάλληλων αδειών και εγκρίσεων.

Το έργο δεν απαιτούσε την εξασφάλιση ειδικών αδειών και εγκρίσεων.

3.3. Προβλεπόμενη πρόοδος μέχρι την επόμενη έκθεση.

Μέχρι την επόμενη έκθεση του έργου (Ενδιάμεση Έκθεση - 30/06/2011), οι συντελεστές του έργου θα συνεχίσουν την πορεία υλοποίησης των δράσεών του με βάση το χρονοδιάγραμμα που τέθηκε. Συγκεκριμένα θα επιδιωχθεί η υλοποίηση των Προπαρασκευαστικών Εργασιών (Δράσεις Α1-Α6) καθώς και η εγκατάσταση και πλήρης ανάπτυξη των ΜΑΦ και των επιφανειών παρακολούθησης στο πεδίο (Δράση Γ1, Γ2). Θα συνεχιστεί η συλλογή και

αποθήκευση σπόρων από τα υπό μελέτη είδη και οικοτόπους (Δράση Γ6), ενώ θα ξεκινήσουν και οι εργασίες εκείνες που θα συμβάλουν στην πληρέστερη εφαρμογή των δράσεων διατήρησης. Επίσης, θα συνεχιστούν και επεκταθούν οι δραστηριότητες που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση του κοινού και διάδοση των στόχων και αποτελεσμάτων του έργου (Δράσεις Δ1 – Δ4). Αξίζει να σημειωθεί ότι για τις Δράσεις Γ3 και Γ6 ο χρόνος έναρξης τους στο χρονοδιάγραμμα, διαφέρει από αυτό που ορίζεται μέσα από το κείμενο του έργου. Επίσης, εκ' παραδρομής έχει σημειωθεί χρόνος υλοποίησης αριθμού δράσεων σε περίοδο πέρα από την προβλεπόμενη περίοδο ολοκλήρωσης του έργου (30/06/2013). Τα λάθη αυτά αποτελούν μόνο τυπογραφική – συντακτική παράληψη και δεν επηρεάζουν σε κανένα βαθμό την υλοποίηση των στόχων και δράσεων του έργου.

Το χρονοδιάγραμμα του έργου μαζί με τις σχετικές διορθώσεις ως προς την ολοκλήρωση των δράσεων παρουσιάζεται στο Παράρτημα 17Α. Στο Παράρτημα 17Β παρουσιάζονται σε πίνακα και με ακριβή ημερολογιακή αναφορά/αποτύπωση: Οι προβλεπόμενες ημερομηνίες έναρξης και ολοκλήρωσης της κάθε δράσης του έργου, σύμφωνα με την πρόταση του, μαζί με την πραγματική ημερομηνία έναρξης ή/και υλοποίησης της κάθε δράσης, σύμφωνα με την μέχρι τώρα πορεία του έργου.

4. Οικονομικό μέρος

4.1. Εφαρμογή του λογιστικού συστήματος.

Για την οικονομική διαχείριση του έργου αξιοποιείται λογιστικό σύστημα, ώστε να διευκολύνεται ο έλεγχος, η παρακολούθηση και καταγραφή των δαπανών του έργου. Κάθε δικαιούχος έχει αναλάβει την υποχρέωση να τηρεί το ηλεκτρονικό αρχείο “LIFE+08_Final_FILE”, καθώς και ένα ειδικό φάκελο με τους σχετικούς λογαριασμούς και αποδείξεις δαπανών του έργου (π.χ. μηνιαία αναφορά ανθρωποχρόνου –timesheets-, αποδείξεις αγορών, αποδείξεις για μετακινήσεις κτλ). Η τήρηση και σύνταξη των οικονομικών φακέλων του έργου τηρούνται σύμφωνα με τους κανόνες του προγράμματος, ενώ η ενημέρωση τους γίνεται σε μηνιαία βάση. Για το σκοπό αυτό, ο ΟΙΔΕ του έργου συνέταξε σχετικό έντυπο κατευθυντήριων οδηγιών (Παράρτημα 18) το οποίο και παραδόθηκε σε κάθε ένα από τους εταίρους του έργου. Οι οικονομικοί φάκελοι ανά εταίρο υποβάλλονται προς εξέταση στον ΟΙΔΕ σε τριμηνιαία βάση, με αποτέλεσμα να εντοπίζονται και αντιμετωπίζονται τυχόν αποκλίσεις, λάθη ή παραλείψεις.

Η εφαρμογή – τήρηση του λογιστικού συστήματος ανά εταίρο γίνεται με βάση την εθνική νομοθεσία και τις εσωτερικές διατάξεις λειτουργίας που διέπουν κάθε εταίρο (Παράρτημα 19). Θα πρέπει να αναφερθεί ότι σε πέντε από τους έξι δικαιούχους του έργου (Τμήμα Περιβάλλοντος, Τμήμα Δασών, Πανεπιστήμιο Frederick, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ΟΠΟΟΚ) ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) θα πρέπει να θεωρηθεί ως επιλέξιμο έξοδο για τους σκοπούς του έργου, αφού δεν μπορούν να τον ανακτήσουν (Παράρτημα 20). Να σημειωθεί ότι τόσο για το Πανεπιστήμιο Frederick όσο και για το Τμήμα Δασών, έχουν ξεκινήσει οι σχετικές διαδικασίες έκδοσης των σχετικών βεβαιώσεων από την αρμόδια φορολογική αρχή του κράτους. Εντούτοις, για το Τμήμα Δασών θα πρέπει να θεωρηθεί ότι θα ισχύσει το ίδιο καθεστώς με αυτό του Τμήματος Περιβάλλοντος, αφού και τα δυο τμήματα είναι κυβερνητικά τμήματα που διοικητικά ανήκουν στο ίδιο Υπουργείο. Το σύνολο των βεβαιώσεων θα υποβληθούν κατά την κατάθεση της Ενδιάμεσης Έκθεσης.

Τέλος, και βάση με τα νέα δεδομένα που προκύπτουν από την μέχρι τώρα πορεία υλοποίησης του έργου (Δράσεις Α.5, Δ.1, Ε.1, Ε5), η κατανομή του προϋπολογισμού ανά φορέα (Financial Application Forms - Form FC) τροποποιείται σύμφωνα με το Παράρτημα 21.

4.2. Συνεχιζόμενη διαθεσιμότητα της συγχρηματοδότησης.

Η συγχρηματοδότηση θα συνεχίσει να είναι διαθέσιμη, σε όλη τη διάρκεια του έργου, όπως είχε προβλεφτεί αρχικά με την πρόταση του έργου (Παράρτημα 22).

4.3. Δαπάνες.

Οι δαπάνες κατά την περίοδο αναφοράς (Ιανουάριος 2010 – Αύγουστος 2010) της «Αρχικής Έκθεσης» του PLANT-NET CY (LIFE80 NAT/CY/000453), κάλυψαν ποσοστό **16,73%** του συνολικού προϋπολογισμού του έργου, όπως παρουσιάζεται στον πιο κάτω πίνακα.

- Πίνακας πραγματοποιημένων δαπανών

Budget breakdown categories	Total cost in €	Costs incurred from the start date to 31.08.2010 in €	% of total costs
1. Personnel	1.096.540	155.869,10	14,21
2. Travel and subsistence	94.237	12.837,92	13,62
3. External assistance	168.300	15.043,41	8,94
4. Durable goods	71.407	66.242,20	92,77
Infrastructure	8.000	0,00	0,00
Equipment	63.407	66.242,20	104,47
Prototype	0,00	0,00	0,00
5. Land purchase / long-term lease	0,00	0,00	0,00
6. Consumables	11.500	1.698,85	14,77
7. Other Costs	9.500	0,00	0,00
8. Overheads	98.813	7.681,20	7,77
TOTAL	1.550.297,00	259.372,68	16,73

- Αναλυτικά:

Κόστος προσωπικού και Μετακινήσεις: Αρκετές δαπάνες για το προσωπικό και τις μετακινήσεις θα πραγματοποιηθούν εντός του 2011 με πρόσληψη επιπρόσθετου προσωπικού από το Τμήμα Δασών και έναρξη περισσότερων δράσεων πεδίου.

Αγορά Υπηρεσιών: Αρκετές δαπάνες περιλαμβάνονται στις δραστηριότητες διάχυσης, αγορά υπηρεσιών για γενετικές αναλύσεις και έξοδα εμπειρογνομόνων, οι οποίες θα πραγματοποιηθούν σε μεταγενέστερα στάδια του έργου.

Αναλώσιμα: Αρκετά αναλώσιμα θα αγοραστούν για σκοπούς πειραμάτων φύτευσης και φύλαξης σπερμάτων σε μεταγενέστερες δράσεις του έργου.

Άλλα Έξοδα: Οι δαπάνες αυτές θα πραγματοποιηθούν αργότερα, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων διάχυσης.

5. Παραρτήματα (Annexes)

5.1 Συμφωνητικά Εταιρικής Σχέσης

Παράρτημα 1: Συμφωνητικά Εταιρικής Σχέσης. (Annex 1: Partnership Agreements.)

Παράρτημα 1A: Συμφωνητικό εταιρικής σχέσης που υπογράφηκε μεταξύ των δικαιούχων του έργου. (Annex 1A: The Partnership agreements signed between the project beneficiaries.)

Παράρτημα 1B: Τροποποιημένη συμφωνία αναφορικά με τη συμμετοχή του UNDP-ACT στο έργο. (Annex 1B: Modified “Pledging Letter” regarding the participation of UNDP-ACT in the project.)

5.2 Παραδοτέα

Παράρτημα 2: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Βάση δεδομένων με τα στοιχεία συλλογής κατά την αναζήτηση των θέσεων των στοχευμένων ειδών και οικοτόπων. (Annex 2: DELIVERABLE - Database with data gathered through the inventory of the localities of the targeted species/habitats.)

Παράρτημα 3: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Πέντε χάρτες (ένας για κάθε Μικρο-Αποθέμα) κλίμακας 1:5000 με τα ακριβή όρια των Μικρο-Αποθεμάτων. (Annex 3: DELIVERABLE - Five 1:5000 scale maps (one for each PMR) with the exact boundaries of the micro-reserves.)

Παράρτημα 6: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Τέσσερις εκθέσεις από τις τοπικές συναντήσεις εργασίας με τις κοινότητες. (Annex 6: DELIVERABLE - Four reports from the participatory rural appraisals and local workshops.)

Παράρτημα 7: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Κάλυψη ΜΜΕ: 1 δελτίο τύπου. (Annex 7: DELIVERABLE - Media coverage: 1 press release.)

Παράρτημα 8: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ – Πρώτο ενημερωτικό Δελτίο. (Annex 8: DELIVERABLE – First newsletter.)

Παράρτημα 10: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ – Ιστοσελίδα έργου. (Annex 10: DELIVERABLE – Project website.)

Παράρτημα 10A: Δημιουργία ιστοσελίδας. (Annex 10A: Website development.)

Παράρτημα 10B: Παρουσίαση αριθμού επισκεπτών ιστοσελίδας έργου σε μηνιαία βάση [δείκτης παρακολούθησης]. (Annex 10B: Report on the number of hits at the project website on a monthly basis [monitoring indicator].)

Παράρτημα 11: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Δημοσιεύσεις σε δυο διεθνή συνέδρια. (Annex 11: DELIVERABLE - Publications in two international conferences.)

5.3 Άλλα

Παράρτημα 4: Κατάλογος του εξοπλισμού που αποκτήθηκε για τους σκοπούς του έργου. (Annex 4: List of necessary equipment acquired for the purposes of the project.)

Παράρτημα 5: Φωτογραφίες του εξοπλισμού και των εργαστηριακών/κτιριακών υποδομών που παραχωρήθηκαν από το UNDP-ACT, για σκοπούς του έργου. (Annex 5: Photographs of equipment and laboratories/buildings provided by UNDP-ACT for the purposes of the project.)

Παράρτημα 9: Λίστα αποδεκτών ενημερωτικού δελτίου. (Annex 9: –Newsletter mailing list.)

Παράρτημα 12: Αναθεωρημένοι πίνακες χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης: εκθέσεων έργου, παραδοτέων έργου και οροσήμων έργου. (Annex 12: Revised table of: the reporting schedule, up-to-date table of project Deliverables and Milestones)

Παράρτημα 13: Κατάλογος προσωπικού που συμμετέχει στην υλοποίηση του έργου. (Annex 13: Table of personnel involved at the project.)

Παράρτημα 14: Πρωτόκολλο παρακολούθησης έργου, όπως εγκρίθηκε από τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής. (Annex 14: Project monitoring protocol, approved by the Scientific Committee.)

Παράρτημα 15: Πρακτικά 1^{ης} συνεδρίασης της Επιστημονικής Επιτροπής Έργου. (Annex 15: Minutes of the 1st meeting of the project Scientific Committee.)

Παράρτημα 16: Πρακτικά 1^{ης} συνεδρίασης του Συμβουλίου Ενδιαφερόμενων Φορέων. (Annex 16: Minutes of the 1st meeting of the Stakeholders Board.)

Παράρτημα 17: Χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του έργου. (Annex 17: Project Timetable.)

Παράρτημα 17A: Χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των δράσεων του έργου σύμφωνα με την προτεινόμενη από το έργο χρονική πορεία υλοποίησης και την πραγματική – εκτιμώμενη χρονική περίοδο υλοποίησης τους. (Annex 17A: Proposed and actual timetable for the implementation of the project actions).

Παράρτημα 17B: Προβλεπόμενες και πραγματικές ημερομηνίες έναρξης και ολοκλήρωσης των δράσεων του έργου. (Annex 17B: Foreseen and actual start and end dates for the project's actions.)

Παράρτημα 18: Οδηγός τήρησης και ελέγχου οικονομικών φακέλων έργου. (Annex 18: Guide for keeping and checking the project financial files.)

Παράρτημα 19: Λίστα οικονομικού ελέγχου έργου (Annex 19: Project financial checklist)

Παράρτημα 20: Δήλωση πολιτικής δικαιούχων σχετικά με τον ΦΠΑ. (Annex 20: Beneficiaries declaration regarding VAT policy)

Παράρτημα 21: Αναθεωρημένος πίνακας κατανομής προϋπολογισμού έργου ανά δικαιούχο. (Annex 21: Revised table of budget distribution per beneficiary.)

Παράρτημα 22: Βεβαίωση συγχρηματοδότησης έργου από τον Συντονιστή Δικαιούχο του έργου. (Annex 22: Continued availability of co financing from the project Coordinating Beneficiary.)